

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมแต่ละสังคมมีภาษาใช้เป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่ด้อยความเจริญมากที่สุด หรือสังคมที่พัฒนาก้าวหน้าไปมากที่สุดต่างก็ต้องใช้ภาษาด้วยกันทั้งนั้น ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษา ดังที่ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526, หน้า 162)¹ กล่าวว่าภาษากับสังคมเป็นของคู่กัน ถ้ามีสังคมก็ต้องมีภาษาและถ้ามีภาษาก็ต้องมีผู้ใช้ภาษาอยู่ในสังคม ซึ่งแต่ละภาษาก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น บางภาษามีเสียงท้ายคำ บางภาษามีการเติมหน้าเติมท้ายคำ เป็นต้น แต่ทุกภาษาก็ใช้ในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแสดงความในใจ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เหมือนกัน กาญจนา นาคสกุล (2537, หน้า 25) ได้แสดงความเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ส่วนอาศัยภาษา นอกจากนี้ พะอบ โปษะกฤษณะ (2526, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาว่า เป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ให้แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น ไม่มีสิ่งอื่นใดที่จะทำให้มนุษย์รู้สึกเป็นพวกเดียวกันแน่นอนยิ่งไปกว่าการพูดภาษาเดียวกัน นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย

ถึงแม้ว่าภาษาแต่ละภาษาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป แต่มีสิ่งหนึ่งที่ภาษาทุกภาษาเหมือนกัน นั่นคือ ภาษามีการเปลี่ยนแปลง และจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเช่นเดียวกับมนุษย์ คือเมื่อเกิดมาแล้วต้องมีการเจริญเติบโตและพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดนิ่ง ภาษากับมนุษย์จะต่างกันบ้างก็ตรงที่เมื่อมนุษย์เจริญวัยจนถึงจุดหนึ่งก็จะตายหรือหมดอายุขัยไป แต่ภาษาไม่มีอายุขัย จึงมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ นอกจากภาษานั้น ไม่มีผู้ใช้หรือพูดก็จะทำให้ภาษานั้นตาย เช่น ภาษาสันสกฤตและภาษาลาติน สิ่งหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษาก็คือการเปลี่ยนแปลงของสังคม การที่สังคมเจริญขึ้นทำให้มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัตถุสิ่งของ เทคโนโลยี สถานการณ์ และอื่น ๆ เช่น สมัยโบราณสังคมไทยไม่มีโทรทัศน์ วิทยุและโทรศัพท์ใช้ คำศัพท์พวกนี้ก็จะไม่มีใช้ ต่อมาเมื่อมีโทรทัศน์ วิทยุ และโทรศัพท์ใช้ในสังคม จึงมีการคิดคำขึ้นใหม่เพื่อใช้เรียกสิ่งเหล่านั้น ดังที่ กำชัย ทองหล่อ (2537, หน้า 16) กล่าวว่า จากการศึกษาความเจริญและพัฒนาขึ้น ทำให้สังคมมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี อุปกรณ์เครื่อง

ใช้ต่าง ๆ ความคิดและสถานการณ์ใหม่ ๆ เราต้องคิดคำที่จะใช้เรียกสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งต้องไม่ซ้ำกับคำที่มีใช้อยู่เดิม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ บรรจบ พันธุเมธา (2514, หน้า 2) ที่ว่าเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น ความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม ความจำเป็นในการใช้คำใหม่ให้พอแก่การพูดจามีมากยิ่งขึ้น คำพื้นฐานในภาษานั้น ๆ ย่อมไม่เพียงพอ ถ้าไม่ยืมภาษาอื่นมาใช้ก็ต้องสร้างขึ้นใหม่ มนุษย์สร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาเพื่อรองรับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526, หน้า 162) กล่าวว่า คำศัพท์ในภาษานั้นมีคำใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลาเพื่อรองรับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม เราจะพบว่าคำบางคำในอดีตมิใช่แต่ในปัจจุบันอาจมิใช่เฉพาะพื้นที่หรือไม่มีใช้เลย ในขณะที่เดียวกันก็มีคำใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ดังที่ประยูทธ กุยสาคร (2527, หน้า 106) ได้กล่าวว่า คำในภาษาไม่คงอยู่ที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งจะเห็นได้จากคำบางคำมิใช่ในพจนานุกรมแต่ไม่ได้ใช้พูดในชีวิตประจำวัน คำบางคำมิใช่ในพจนานุกรมแต่นำมาใช้พูดในชีวิตประจำวันน้อย และคำบางคำไม่มีในพจนานุกรมแต่ยังมิใช่พูดในชีวิตประจำวัน

ภาษาแต่ละภาษามีวิธีการสร้างคำที่แตกต่างกันไป บางภาษาก็สร้างคำด้วยการเติมคำข้างหน้า ตรงกลาง หรือข้างหลัง บางภาษาก็สร้างคำด้วยการนำคำมาเรียงติดต่อกัน บางภาษาก็สร้างคำด้วยการเปลี่ยนรูปคำ ภาษาไทยก็มีวิธีการสร้างคำที่เป็นลักษณะของภาษาไทย ซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างจากภาษาอื่น เช่น การนำคำมาซ้อนกัน ประสมกัน ซ้ำเสียงของคำ หรือทำโดยวิธีการอื่น ๆ ให้เป็นคำใหม่ขึ้นมาเพื่อนำไปใช้ในภาษา

หลักสูตรวิชาภาษาไทยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการสร้างคำอยู่ในหนังสือเรียน หลักภาษาไทย เล่ม 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นเรื่องลักษณะของคำ คือ คำมูล คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ และคำสมาส ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจแนวการสร้างคำในภาษาไทย และเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับต่อไป คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชา ท 402 วรรณสารวิจักษ์ณ์ เล่ม 2 ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องการสร้างคำหรือการเพิ่มคำ ได้แก่ คำซ้อน คำซ้ำ คำประสม และคำจากภาษาอื่น จุดประสงค์ของการเรียนก็เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถอธิบายถึงธรรมชาติของการสร้างคำหรือการเพิ่มคำ

ในยุคโลกาภิวัตน์นั้น สื่อมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เพราะมนุษย์รับรู้เรื่องราวข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ จากสื่อที่มีอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มนุษย์สามารถที่จะเลือกใช้สื่อตามความเหมาะสม สื่อชนิดหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมของคนทั่ว ๆ ไปก็คือหนังสือพิมพ์ เพราะราคาถูก หาซื้อง่าย มีหลายประเภทให้เลือกอ่านตามความสนใจ สุจริต เพียรชอบ (2539, หน้า 40) กล่าวว่า คนไทยในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวที่จะรับฟังข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นข่าวภายในประเทศหรือข่าวต่างประเทศ จึงนิยมอ่านหนังสือพิมพ์กันมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนเราและมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของผู้อ่านอีกด้วย ดังที่ จานง วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรรณ (2526, หน้า 3) กล่าวว่า

เนื่องจากหนังสือพิมพ์ได้มีการตีพิมพ์อย่างแพร่หลาย และปรากฏให้เห็นเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความคุ้นเคย และซึมซาบการใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์ได้ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังเป็นแหล่งสำคัญแหล่งหนึ่งในการคิดและสร้างคำขึ้นมาใช้ ประณม จันทิม (2538, หน้า 8) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ก็มีส่วนทำให้ภาษาไทยออกเงยขึ้น ดังจะเห็นได้ว่ามีการนำคำใหม่มาใช้ คำที่ปรากฏขึ้นบางคำก็ไม่มีอยู่ในพจนานุกรม บางคำก็เป็นคำภาษาต่างประเทศ บางคำก็เป็นภาษาเฉพาะกลุ่มหรือที่เรียกว่าคำแสลง ซึ่งบางคำก็มีใช้กันอย่างแพร่หลายและใช้เป็นระยะเวลาานาน บางคำก็ใช้อยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็เลิกใช้ไป

คำใหม่ที่เกิดขึ้นบนหน้าหนังสือพิมพ์โดยวิธีการสร้างแบบต่าง ๆ นั้น ครูภาษาไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างคำหรือการใช้คำได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคำที่เกิดขึ้นใหม่จากหนังสือพิมพ์ โดยจะศึกษาวิธีการสร้างคำและหน้าที่ของคำนั้น ๆ เมื่อปรากฏในประโยค และนำผลการวิจัยที่ได้มานำเสนอแนวทางการสอนเรื่องการสร้างคำ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้วิจัยเอง และครูผู้สอนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างคำในภาษาไทย จากหนังสือพิมพ์รายวัน
2. เพื่อศึกษาหน้าที่ของคำเมื่อปรากฏในประโยค
3. เพื่อเสนอแนวทางการสอนวิชาภาษาไทย โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อการเรียนการสอน

ขอบเขตการทำวิจัย

1. การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการสร้างคำในภาษาไทยจากหนังสือพิมพ์รายวัน เน้นเฉพาะเนื้อข่าว โดยกำหนดหนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

- ไทยรัฐ
- ข่าวสด
- สยามรัฐ
- เดลินิวส์
- มติชน

ตั้งแต่ฉบับวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2540 ถึงฉบับวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 รวมทั้งสิ้น 905 ฉบับ

2. คำที่นำมาศึกษาไม่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หรือเป็นคำที่มีความหมายต่างไปจากความหมายที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

3. การศึกษาจะศึกษาวิธีการสร้างคำและหน้าที่ของคำเมื่อปรากฏในประโยค

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบวิธีการสร้างคำของหนังสือพิมพ์รายวัน
2. ได้ทราบหน้าที่ของคำเมื่อปรากฏในประโยคต่าง ๆ
3. ได้แนวทางการสอนวิชาภาษาไทยเรื่องการสร้างคำ โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสร้างคำ	หมายถึง	วิธีการเพิ่มคำในภาษาให้มีเพียงพอกับความต้องการในการใช้ภาษา
หน้าที่ของคำ	หมายถึง	หน้าที่ของคำตามที่ปรากฏจากตำแหน่งของคำที่เรียงอยู่ในประโยคและบริบท
ความหมายเดิมของคำ	หมายถึง	ความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525
ความหมายใหม่	หมายถึง	ความหมายที่ปรากฏในบริบทของหนังสือพิมพ์
คำที่ใช้อยู่	หมายถึง	คำที่ปรากฏใช้ในภาษาในช่วงระยะเวลาของการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2540 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2541